

Česká botanická společnost, z.s.,

Benátská 2, 128 01 Praha 2

IČO: 00444553

Spolek zapsaný u Městského soudu v Praze, odd. L, vložka 1119

Ing. Vladimír DOLEJSKÝ, Ph.D.

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 1442/65

Praha 10

CZ 100 10

Vyjádření České botanické společnosti k záměru zmenšení Přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice a péči o nástupnické rezervace

Změna diverzity organismů v průběhu holocénu je ve střední Evropě neodmyslitelně spjata s činností člověka. Po dlouhá staletí činnost člověka zajišťovala dynamiku prostředí, která je podmínkou pro přežití světlomilných, málo na živiny náročných a často krátkověkých a konkurenčně slabých organismů, které byly součástí střeoevropské přírody často už od doby ledové. Jak se postupně odlišovaly plochy obhospodařované různým způsobem, docházelo pochopitelně k mnohým změnám četnosti jednotlivých druhů a velikosti jejich populací. Ovšem celková druhová diverzita zůstávala relativně stabilní. Situace se zásadně změnila v průběhu dvacátého století. Nové zdroje energie výrazně omezily potřebu získávání dřevní hmoty na otop. Nové plodiny, agrotechnické postupy a stálé ustájení zcela změnilo potřebu píce a krmiva pro zimní období. Výsledkem těchto jevů je ostré rozdělení krajiny na plochy intenzivně obhospodařované (polní a lesní monokultury, uniformní travní porosty) a plochy zcela ponechané ladem a zarůstající konkurenčně silnými druhy, potlačujícími druhy ostatní. V důsledku toho lze zcela bez nadsázky říci, že v současné době před našima očima **probíhá kolaps druhové diverzity**. Zcela zmizel plošný výskyt druhů vytvářejících stabilní populace v širším krajinném měřítku díky schopnosti a potřebě migrovat mezi vhodnými biotopy (např. mnohé konkurenčně slabé druhy rostlin, velké množství denních motýlů, dalších bezobratlých i obratlovců). Na pár posledních fragmentovaných lokalitách tyto druhy nemají dlouhodobě šanci přežít a skutečně akutně hrozí jejich vymření v celém střeoevropském prostoru.

Typickými regiony, kde je možno proces ztráty a degradace biotopů sledovat, jsou území hlubokých kaňonů řek a jejich okolí, které díky přirozené pestrosti stanovišť byly obvykle centry druhové diverzity, odkud se druhy mohly šířit na vhodné biotopy v okolí. Jednoduchým srovnáním leteckých snímků z 50. let a ze současnosti je zcela zjevné, že krajina v těchto územích velmi rychle zarůstá a dochází k drastickému úbytku světlých stanovišť a na ně vázaných organismů. Modelovým případem takového území je pak údolí Oslavy a Chvojnice na jihozápadní Moravě. Z těchto důvodů nás velmi zneklidňuje snaha některých orgánů ochrany přírody o změnu vymezení stávající Přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice. V hluboce zaříznutém říčním údolí je chráněna pestrá mozaika stanovišť od skal a skalních stepí, pastvin, lesostepí a řídkých lesů po bučiny. Unikátnost území byla opakovaně doložena jak entomologickými, tak botanickými průzkumy. Bylo zde nalezeno téměř 800 druhů cévnatých rostlin, z nich je více než pětina zařazena v červeném seznamu vzácných a ohrožených druhů. Je velmi závažné, že se ochrana přírody chce dobrovolně vzdát možnosti významně ovlivňovat větší část tohoto jednoho z nejvýznamnějších kaňonovitých údolí u nás a stávající plochu přírodní rezervace (2310 ha) zmenšit a vyhlásit na ní dvě malé národní přírodní rezervace (876 ha). Ještě více závažné je skutečnost, že se zcela vážně mluví o budoucím převážně bezzásahovém režimu nových rezervací. Tyto snahy jsou absolutním nepochopením současných výzkumů zabývajících se příčinami úbytku druhové diverzity a z pohledu druhové ochrany záměrem zcela nesmyslným. Namísto toho, aby byl ve spolupráci s odborníky na jednotlivé skupiny organismů hledán vhodný a ekonomicky reálný model optimalizace hospodaření v tomto mimořádně cenném území s cílem zachovat unikátní diverzitu, navrhuje ochrana přírody vytvořit uniformní chráněné území s převážně neobhospodařovanými lesními biotopy. Jediným výsledkem tohoto záměru může být pouze zánik zbývajících reliktních druhů, ať již se to týká rostlin či živočichů. Biotopy, které současná rezervace chrání, nebyly nikdy bezzásahové a vždy v nich člověk hospodařil různými způsoby (sklizeň píce i pastva, hrabání steliva, pařezení, sklizeň letniny, toulavá seč apod.). Za současných podmínek prostředí, dávno již dramaticky změněných člověkem, je zcela absurdní předpokládat, že by mohly v bezzásahovém režimu přežít nějaké vzácné a reliktní druhy.

Apelujeme tedy proto na kompetentní orgány ochrany přírody, aby zahájily skutečně odbornou diskusi o ochraně těchto biotopů v podobných podmínkách a jasně stanovily cíle a prostředky, které povedou ke skutečné ochraně diverzity organismů, za kterou jsme zodpovědní. Výsledky této diskuse by pak měly zohlednit ve vymezení a režimu přírodních rezervací.

V Praze 14. března 2016

jménem hlavního výboru České botanické společnosti

prof. Karel Prach, předseda ČBS

Rozdělovník:

MŽP

Ministr životního prostředí: Mgr. Richard Brabec

Náměstek pro řízení sekce ochrany přírody a krajiny: Ing. Vladimír Dolejský, Ph.D.

Ředitelka odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny: RNDr. Alena Vopálková

Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků: Ing. Jan Šíma

Vedoucí oddělení maloplošných chráněných území a zástupce ředitelky odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny: Ing. Petr Stloukal

Jihomoravský kraj

Hejtman JmK: JUDr. Michal Hašek

Vedoucí Odboru ŽP JmK: Ing. František Havíř, havir.frantisek@kr-jihomoravsky.cz

Kraj Vysočina

Hejtman: MUDr. Jiří Běhounek

Vedoucí Odboru životního prostředí a zemědělství: Ing. Eva Horná

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Tajemnice: PhDr. Anna Kárníková

Výbor pro krajinu: RNDr. Jiří Bendl, CSc.